

Συνέντευξη στον Σταμάτη Μαυροειδή: Είναι τραυματικό να διαπιστώνεις ότι υπηρετείς μια τέχνη κοινωνικά αναποτελεσματική

<https://edromos.gr/dimitris-armaos-einai-traymatiko-na-d/>

Οι Βίαιες Εντυπώσεις του Δημήτρη Αρμάου, συγκέντρωση ποιημάτων μιας τριακονταετίας και πλέον, παρουσιάστηκαν στο κοινό την Πέμπτη 1 Ιουλίου. Με την ευκαιρία αυτή, έγινε η συζήτηση που ακολουθεί.

«Βρήκα ό,τι γύρευα το πιο πολύ / Θέλει παράδοση / Που όλες τις άδειές μου υπερβαίνει», γράφει ένα τρίστιχο κάπου στις μέσα σελίδες των Βίαιων Εντυπώσεων. Και στη σύννοψη που κατατίθεται, ως προλόγισμα, στο βιβλίο διαφαίνεται ένας μελαγχολικός τόνος. Αν η επισήμανση είναι ορθή, πού εντοπίζεται «το πρόβλημα», κ. Αρμάο;

Το τρίστιχο που αναφέρετε έχει να κάνει με τις αντιστάσεις που προβάλλει κάθε άνθρωπος αλλοτριωμένος, λόγω βασικών βιοτικών του επιλογών, από τη βαθιά απόλαυση της μελέτης. Τη μελαγχολία του εισαγωγικού κειμένου τη γεννούν πολλές, όπως είδατε, αντινομίες, σε επίπεδο αξιών και πραγματώσεων. Αυτό είναι, ας πούμε, «το πρόβλημα».

Είναι τραυματικό να διαπιστώνεις ότι υπηρετείς μια τέχνη κοινωνικά αναποτελεσματική.

Τι εννοείτε με τη φράση ότι οι στίχοι σας «παραδίνονται όπως όλοι οι νικημένοι κατά κράτος»; Σημαίνει ότι η ποίησή δεν εντυχεί στη συνάντησή της με το αναγνωστικό της κοινό ή κάτι περισσότερο;

Δεν αφορά μόνο στην ποίηση αυτό, και προφανώς όχι αποκλειστικά στη δική μου. Νομίζω πως έχει κιόλας επωαστεί ένας κόσμος που προβάλλει ανερυθρίαστα τις αξιώσεις του για έργα «μιας χρήσης», που δεν απαιτεί από τον εαυτό του κάτι παραπάνω από μια «θυμηδία επί τη εμφανίσει», κι αυτό ισοδυναμεί μάλλον με ήττα κάθε προηγούμενης αντίληψης για το άξιο να μας απασχολήσει, αποσπώντας μας κάπως, για λίγο ή για πολύ, από τη σπαρταριστή ζωή δίπλα μας.

Σε μια παλιότερη συζήτηση είχατε πει ότι «η λογοτεχνία δοκιμάζεται στο άκουσμα...». Ποιος ο λόγος, λοιπόν, να προχωρήσετε σε μια συγκεντρωτική έκδοση και, μάλιστα, ιδιαίτερα φροντισμένη ως προς την τυποτεχνική της μορφή;

Είναι μια σύμβαση η τυπωμένη μορφή της ποίησης. Μια ελκυστική σύμβαση. Δεν αναθεωρώ το παραμικρό από την τοποθέτηση που μνημονεύετε. Προχώρησα στην έκδοση του βιβλίου, όμως, επειδή οι προηγούμενες δημοσιεύσεις ήταν πλέον απρόσιτες σε όσους ενδιαφέρονταν (πιστικούς φίλους, κυρίως) κι επειδή έκρινα ότι έκλεισε ένας συγκεκριμένος ορίζοντας προβληματισμών.

Παρ' ότι στη λεγόμενη «αγορά» δεν υπάρχει ζήτηση για ποίηση, εντούτοις παρατηρούμε μια πρωτοφανή έκρηξη του είδους, ιδιαίτερα μέσω του Διαδικτύου. Πώς εξηγείται κάτι τέτοιο;

Η λαμπρή τύχη της ποίησης στο Διαδίκτυο είναι μια παρηγοριά. Η ζήτησή της είναι περιορισμένη στις περισσότερες χώρες (όχι σε όλες), εξαιτίας των «νόμων» που δυναστεύουν το βιβλίο – ιδίως το καλό βιβλίο. Το είδος αναγνώστη που παράγουμε (και στη χώρα μας) είναι απaráσκευο απέναντι στην ποίηση και μπροστά στο απαιτητικό βιβλίο ο καταπονημένος μέσος άνθρωπος των ημερών εύλογα εμφανίζεται απρόθυμος για δαπάνες χρόνου, κόπου και χρημάτων. Αλλά οι δοκιμασίες αυξάνονται σε μια περίοδο διευρυμένης εγγραμματοσύνης. Άρα, οι εκδηλώσεις δυσανεξίας, όπως και η έκφραση ικανοποιήσεων, βρίσκουν διέξοδο και διά του λόγου, σε όλες τις μορφές του. Πράγμα, κατά την εκτίμησή μου, απειλητικό για τις εξουσιαστικές ολιγαρχίες. Κι ελπιδοφόρο.

Θεωρείτε ότι η λειτουργία της ποίησης σήμερα έχει κάποιο σοβαρό αντίκτυπο στο δημόσιο χώρο, κι αν όχι, τότε ποιος ο λόγος της δημόσιας κατάθεσής της;
Πράγματι, πιστεύω ότι η τέχνη, κι όχι μόνο η ποίηση, είναι κατά το πλείστον σήμερα κοινωνικά αποδυναμωμένη. Ξεφεύγουν κάποια είδη μουσικής, κινηματογράφου, βίντεο, γραφιστικής, φωτογραφίας κλπ. Κάποια είδη! Ίσως όχι το καλύτερο κομμάτι τους. Αλλά ο άνθρωπος αυτά τα μέσα έχει. Και δεν σταματά να ελπίζει ότι, αξιοποιώντας τα πεισμόνως, υπάρχει πιθανότητα να «κάνει πράγματα» μ' αυτά.

Εσείς γιατί γράφετε κ. Αρμάο, ποιες είναι οι αγωνίες που θέλετε να μοιραστείτε με τους άλλους ομοτέχνους ή μη;

Αν και γνωρίζω πως το κοινό της ποίησης είναι κυρίως ποιητές, σπανίως απευθύνομαι σε ομοτέχνους. Έχω έναν συνομιλητή δίπλα μου (καμιά φορά και περισσότερους, όλους το ίδιο «επαρκείς», όσο φτάνει ο νους μου πάντα) και συνήθως συνεχίζω μια συζήτηση (σπάνια την ανοίγω) πάνω στα ηθικά ελλείμματα, το εύκολο προσπέρασμα καθόλου δεδομένων ευτυχημάτων, τον βιωματικό χρόνο, την αίσθηση της ευθύνης, τα πάθη, τους πόθους – όσα ζώνουν τους αρχαίους πυρήνες μέριμνας, ολάκερης της ανθρωπότητας.

Και κάτι τελευταίο: σ' ένα από τα πολλά «πολιτικά» ποιήματα της συλλογής, όπου καταδικάζετε μέχρι υπερβολής κάθε μορφή βίας, ο «ακτιβιστής του ταξικού πολέμου» τοποθετείται «ανάμεσα σε αυτόχειρα και σε φονιά» και χαρακτηρίζεται ως «το ανεξέλεγκτο στα φυλλοκάρδια της χιονοστιβάδας». Είναι μια εξαίρεση αυτό;

Είναι, με μισή καρδιά. Και με την απαραίτητη προϋπόθεση της πρώτης ιδιότητας: του αυτόχειρα. Ο αφηρωισμός (εν γένει ύποπτη πρακτική) σε τέτοιες περιπτώσεις, δυστυχώς, είναι αδιανόητος χωρίς το θάνατο.

Γι' αυτό κι υπάρχει και ένα «Ελεγείο» για τον Χ. Τσουτσουβή.

Η καθολική αξία που υποστηρίζεται πάντως, είδατε, είναι καταδίκη κάθε μορφής πόνου και αφαίρεσης ζωής. Από ανωριμότητα και έλλειψη

συλλογικότητας δεν αξιοποιούμε τις υπάρχουσες δυνατότητες βελτίωσης της ζωής μας με μέσα ειρηνικά.